

MCP-001-001502

Seat No. _____

B. A. (Sem. V) (CBCS) Examination

May / June - 2018

Hindi (Compulsory) : Paper-5

(अप्सरा का शाप)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001502

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।

१ उपन्यासकार यशपाल के व्यक्तित्व एवं कृतित्व का परिचय दीजिए । १४

अथवा

१ उपन्यास कला के तत्वों के आधार पर 'अप्सरा का शाप' का मूल्यांकन कीजिए । १४

२ 'अप्सरा का शाप' उपन्यास की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखकर, उद्देश्य की चर्चा कीजिए । १४

अथवा

२ 'अप्सरा का शाप' की नायिका शकुन्तला की चारित्रिक विशेषताओं पर प्रकाश डालिए । १४

३ दुष्यंत का चरित्र-चित्रण कीजिए । १४

अथवा

३ 'अप्सरा का शाप' में प्रस्तुत समस्याओं की चर्चा कीजिए । १४

- ४ 'अप्सरा का शाप' उपन्यास के आधार पर यशपाल की नारी-चेतना की चर्चा कीजिए । १४

अथवा

- ४ " 'अप्सरा का शाप' उपन्यास में आधुनिकता" – पर सविस्तार चर्चा कीजिए । १४

- ५ (अ) किसी एक विषय पर निबंध लिखिए : ७
(१) भारत की वर्तमान राजनीति ।
(२) मेरा प्रिय साहित्यकार ।

- (ब) हिन्दी में अनुवाद कीजिए : ७

તમે પૂછશો કે કોધથી શો લાભ ? કોધ વગેરે તો આપણા શત્રુઓ છે. પણ જો તેનોય સદુપયોગ કરીએ તો તે પણ બહુ કામ ના છે. આપણા દિલમાં ખોટું કરવાનો વિચાર આવે ત્યારે જો આપણને આપણા પર કોધ આવે, તો આપણે ખોટું કરતા અટકીએ; આપણને આપણામાં રહેલી કુટેવો માટે તિરસ્કાર આવે, તો તે આપણામાંથી નીકળી જાય; એટલે એ કામ, કોધ તિરસ્કાર વગેરે વાપરતા આવડે તો આપણું કલ્યાણ થાય. વાપરતા ના આવડે તો નાશ થાય.

– રવિશંકર મહારાજ

अथवा

- गुजराती में अनुवाद कीजिए : ७

આણે દેખે; જીવન ક્યા હૈ ? જીવન કેવલ જીના, ખાના ઓર સોના ઓર મર જાના નહીં હૈ । યહ તો પશુઓં કા જીવન હૈ। માનવ જીવન મેં ભી તો સભી પ્રવૃત્તિયાँ હોતી હૈં, ક્યોંકિ વહ ભી તો પશુ હૈ । પર ઇસકે ઉપરાંત વહ કુછ ઓર ભી હોતા હૈ । ઇસમેં કુછ ઇસી મનોવૃત્તિયાँ હૈં જો પ્રકૃતિ કે સાથ હમારે મેલ મેં બાધક હોતી હૈં, કુછ ઇસી હોતી હૈં જો ઇસ મેલ મેં સહાયક બન જાતી હૈં । જિન પ્રવૃત્તિયાँ મેં પ્રકૃતિ કે સાથ હમારા સામંજસ્ય બઢતા હૈ, વે વાંછનીય હોતી હૈં, જિનસે સામંજસ્ય મેં બાધા ઉત્પન્ન હોતી હૈ, વે દૂષિત હૈં । અહંકાર, ક્રોધ યા દ્વેષ હમારે મન કી બાધક પ્રવૃત્તિયાँ હૈં ।

– પ્રેમચન્દ